

Guillaume Musso

Viața secretă a scriitorilor

Traducere din franceză de
Liliana Urian

Cuprins

<i>Prolog</i>	11
SCRIITORUL CARE NU MAI SCRIA	19
1. Prima calitate a unui scriitor.....	23
2. A învăța să scriii	38
3. Listele de cumpărături ale scriitorilor.....	47
4. Interviu cu un scriitor	68
5. Purtătoarea de poveste.....	87
ÎNGERUL CU PĂRUL DE AUR	99
6. Vacanța scriitorului.....	103
7. În plin soare	121
8. Fiecare persoană este o umbră	138
9. Moartea alor noștri	150
ADEVĂRUL INDICIBIL	167
10. Scriitorii împotriva restului lumii.....	169
11. Astfel, noaptea	182
12. Un chip schimbător	191
13. Miss Sarajevo.....	207
14. Doi supraviețuitori ai neantului	221
<i>Epilog</i>	236
<i>Adevărul fictiunii</i>	250
<i>Referințe</i>	252

PROLOG

Misterul Nathan Fawles

(Le Soir — 4 martie 2017)

Absent de aproape 20 de ani de pe scena literară, autorul celebrului roman *Lorelei Strange* continuă să exerce o veritabilă fascinație asupra cititorilor de toate vîrstele. Retras pe o insulă din Mediterana, scriitorul refuză cu încăpătânare orice solicitare din partea presei. Dezvăluiri despre ascetul de pe insula Beaumont.

Fenomenul este numit efectul Streisand: cu cât te străduiești mai tare să ascunzi ceva, cu atât atragi mai mult atenția asupra a ceea ce dorești să disimulezi. De la retragerea lui bruscă din lumea literelor la vîrsta de 35 de ani, Nathan Fawles este victimă acestui mecanism pervers. Învăluită într-o aură de mister, viața scriitorului franco-american a generat de-a lungul ultimelor două decenii o mulțime de bârfe și zvonuri.

Născut la New York în 1964 dintr-un tată american și o mamă franțuzească, Fawles își petrece copilăria în regiunea pariziană, dar se întoarce în Statele Unite pentru a-și termina studiile, mai întâi la Phillips Academy, apoi

O avertizare ce nu i-a descurajat niciodată pe cei mai curioși să încerce să afle mai multe. De-a lungul anilor, numeroși cititori și jurnaliști au călătorit pe insula Beaumont pentru a da târcoale casei lui Fawles. Au găsit mereu ușa închisă. O neîncredere care pare să-i fi molipsit și pe locuitorii insulei. Ceea ce nu e deloc de mirare într-un loc care, chiar și înainte de venirea scriitorului, ridicase la rang de deviză maxima *Pentru a trăi fericit, trăiește ascuns*. „Municipalitatea nu dă nicio informație despre identitatea locuitorilor săi, fie ei iluștri, fie nu”, se mulțumește să precizeze secretariatul primăriei. Puțini sunt insularii care consimt să vorbească despre scriitor. Cei care acceptă să ne răspundă văd ca pe un fapt banal prezența pe teritoriul lor a autorului lui *Lorelei Strange*. „Nathan Fawles nu trăiește izolat și nici închis în sine”, ne asigură Yvonne Sicard, soția singurului medic de pe insulă. „Îl vedem adesea la volanul mașinii sale Mini Moka, atunci când vine pentru cumpărături la Ed's Corner, singurul minimarket din oraș.” Frecventează și barul insulei, „mai ales când se transmit meciurile echipei Olympique Marseille”, precizează patronul localului. Unul dintre obișnuinții barului subliniază că „Nathan nu este sălbaticul pe care-l descriu uneori jurnaliștii. E mai degrabă un tip agreabil care se pricepe la fotbal și căruia îi place whisky-ul japonez”. Un singur subiect de conversație îl poate înfuria: „Dacă încercați să aduceți vorba despre cărțile lui sau despre literatură, până la urmă va părăsi sala”.

UN GOL ÎN LITERATURĂ

Printre confrății săi scriitori, găsim numeroși adepti ai lui Fawles. Tom Boyd, de exemplu, nutrește pentru el o admirație fără margini. „Îi datorez unele dintre cele

mai mari emoții de lectură și face parte în mod incontestabil dintre scriitorii cărora le sunt recunoscător”, afirmă autorul *Trilogiei îngerilor*. De aceeași părere este și Thomas Degalais, care consideră că Fawles a clădit în trei cărți foarte diferite o operă originală care va face epocă. „Bineînțeles, ca toată lumea, regret că s-a retras de pe scena literară”, declară romancierul francez. „Epocii noastre îi lipsește vocea lui. Mi-ar plăcea ca Nathan să se întoarcă în arenă și să scrie un nou roman, dar cred că asta nu se va întâmpla niciodată.”

Probabil că aşa este, dar să nu uităm că Fawles a ales drept motto al ultimului său roman acest citat din *Regele Lear*: „Din stele, ne conduc porunci ciudate.”¹

Jean-Michel Dubois

¹ William Shakespeare, *Regele Lear*, trad. Mihnea Gheorghiu, Editura Univers, București, 1988. (N.t.)

SCRITORUL CARE NU MAI SCRIA

Editura Calmann-Lévy
Strada Montparnasse, nr. 21
75006 Paris

Număr de identificare: 379529

D-lui Raphaël Bataille
Bulevardul Aristide-Briand, nr. 75
92120 Montrouge

Paris, 28 mai 2018

Domnule,

Am primit manuscrisul dumneavoastră *Timiditatea cres-telor* și vă mulțumim pentru încrederea pe care o acordați editurii noastre.

Manuscrisul a fost examinat cu atenție de comisia noastră de lectură, dar, din păcate, nu corespunde tipului de lucrări pe care le căutăm în momentul de față.

Vă dorim să găsiți cât mai repede un editor pentru acest text.

Cu cordialitate,

Secretariatul literar

P.S.: Manuscrisul va fi păstrat la dispoziția dumneavoas-tră în sediul nostru timp de o lună. În cazul în care vreți să-l primiți înapoi prin poștă, vă rugăm să ne trimiteți un plic timbrat.

1

Prima calitate a unui scriitor

*Prima calitate a unui scriitor este să aibă
fese zdravene.*

Dany LAFERRIÈRE

Martî, 11 septembrie 2018

1.

Umflate de vînt, pânzele pocneau sub cerul de un albastru strălucitor.

Velierul părăsise coastele Departamentului Var puțin după ora 13 și se deplasa acum cu o viteză de cinci noduri în direcția insulei Beaumont. Stând jos, aproape de cărmă, lângă căpitân, mă îmbătam cu promisiunile aerului din larg, cufundându-mă cu totul în contemplarea pudrei aurii care scânteia pe Mediterana.

Chiar în acea dimineață, îmi abandonasem garsoniera din regiunea pariziană pentru a prinde TGV-ul de ora 6 care mergea la Avignon. Din orașul papilor, luasem un autobuz până la Hyères, apoi un taxi până în micuțul port Saint-Julien-les-Roses, singurul ambarcader de unde

se făcea traversări cu feribotul, având ca destinație insula Beaumont. Din cauza întârzierii trenului, am ratat la mustață, cu doar cinci minute, unica navă din miezul zilei. În timp ce rătăceam pe chei, tărându-mi valiza, căpitânul unui velier olandez care se pregătea să plece pentru a-și aduce clienții de pe insulă se oferise cu amabilitate să mă ia cu el.

Tocmai împlinisem 24 de ani și eram într-un moment complicat al existenței mele. În urmă cu doi ani, absolvisem o școală de comerț din Paris, dar nu-mi găsim o slujbă corespunzătoare specializării mele. Făcusem aceste studii doar de dragul părinților, ca să fie ei liniștiți, dar nu-mi doream o viață în care să mă ocup de gestiune, marketing sau finanțe. În acești ultimi doi ani, jonglasem cu mici joburi pentru a-mi plăti chiria, dar îmi consacrasem toată energia creativă scrierii unui roman, *Timiditatea crestelor*, care fusese respins de vreo 10 edituri. Prinsesem în piuneze pe un panou, deasupra biroului meu, toate scrisorile de refuz. De câte ori îmfigeam câte-o piuneză în panoul de plută, aveam senzația că mi-o îmfig în inimă. Descurajarea mea era pe măsura pasiunii pe care o aveam pentru scris.

Din fericire, această stare de deprimare nu dura niciodată prea mult. Până în prezent, reușisem mereu să mă conving că aceste eșecuri erau anticamera reușitei. Ca să cred asta, mă agățam de exemple ilustre. Stephen King repeta deseori că 30 de edituri îi refuzaseră romanul *Carrie*. Jumătate din editorii londonezi consideraseră primul volum din *Harry Potter* „mult prea lung pentru niște copii”. Înainte de a fi cel mai vândut roman science-fiction din lume, *Dune* de Frank Herbert fusese respins de vreo 20 de ori. Cât despre Francis Scott Fitzgerald, se pare că acesta

iși tapetase pereții biroului cu cele 120 de scrisori de refuz primite de la revistele cărora le trimisese nuvelele sale.

2.

Dar metoda Coué² începea să aibă limitele ei. Cu toată voința mea, mi-era greu să mă reapuc de scris. Nu era vorba de sindromul paginii albe sau de lipsa ideilor. Ceea ce mă paraliza era impresia sinistră că nu mai făceam progrese în privința scrisului. Impresia că nu mai știam prea bine încotro s-o iau. Aș fi avut nevoie de o privire nouă asupra muncii mele. De o prezență binevoitoare și intransigentă în același timp. La începutul anului, mă înscrisesem la un curs de *creative writing* organizat de o editură prestigioasă. Îmi pusesem mari speranțe în acest atelier de scriere, dar mă dezumflasem repede. Scriitorul care se ocupa de el — Bernard Dufy, un romancier care avusese momentul său de glorie în anii 1990 — se prezenta ca *un artizan al stilului*, erau chiar cuvintele lui. „Toată munca voastră trebuie să se axeze pe *limbă* și nu pe poveste”, repeta el întruna. „Narațiunea nu este acolo decât pentru a servi limba. O carte nu poate avea alt scop decât căutarea formei, a ritmului, a armoniei. În asta rezidi singura originalitate posibilă, căci, de la Shakespeare încocace, toate poveștile au fost deja scrise.“

Cheltuind 1 000 de euro cu acest curs de scriere — în trei ședințe a câte patru ore — ajunsesem la sapă de lemn. Poate că Dufy avea dreptate, dar eu, unul, gândeam exact contrariul: stilul nu era un scop *în sine*. Prima calitate a unui scriitor era de a ști să-și captiveze cititorul printr-o poveste bună. O povestire capabilă să-l smulgă din

² Metoda autosugestiei, elaborată de psihoterapeutul francez Emile Coué la sfârșitul secolului al XIX-lea. (N.t.)

existența lui pentru a-l proiecta în centrul intimității și al veridicității personajelor. Stilul nu era decât mijlocul de a inerva narățiunea și de a o face să vibreze. În fond, n-aveam ce face cu părerea unui scriitor academic precum Dufy. Singura părere pe care mi-ar fi plăcut să o aflu, singura părere care ar fi avut importanță în ochii mei era cea a idolului meu dintotdeauna: Nathan Fawles, scriitorul meu preferat.

Îi descoperisem cărțile la sfârșitul adolescenței, într-o perioadă când Fawles renunțase deja la scris de mult timp. *Străfulgerații*, al treilea roman al său, îmi fusese oferit de iubita mea din ultimul an de liceu, Diane Laborie, în chip de cadou de despărțire. Romanul mă tulburase mai mult decât pierderea unei iubiri care numai iubire nu era. I-am citit apoi primele două cărți: *Lorelei Strange* și *Un orășel american*. De atunci, nu mai citisem nimic la fel de stimulant.

Prin scriitura lui unică, Fawles părea că mi se adresează direct mie. Romanele lui erau curgătoare, vii, intense. Eu, care nu sunt totuși fan al nimănui, îi citisem și răscritisem cărțile, căci ele îmi vorbeau despre mine, despre relația cu ceilalți, despre dificultatea de a ține cîrma vieții, despre vulnerabilitatea bărbaților și despre fragilitatea vieții noastre. Ele îmi dădeau forță și îmi sporeau dorința de a scrie.

În anii care se scurseră de la retragerea sa, unii autori încercaseră să-i adopte stilul, să aspire la universul lui, să calchieze modul lui de a construi o povestire sau să-i imite sensibilitatea. Dar, după părerea mea, nimeni nu-i ajunsese nici măcar la degetul mic. Nu exista decât un singur Nathan Fawles. Că-ți plăcea sau nu, erai forțat să recunoști că Fawles era un autor unic. Chiar și fără să

văd coperta, era suficient să parcurg o pagină dintr-o carte de-ale lui pentru a ști că el o scrisese. Și am considerat întotdeauna că acesta este adevăratul indiciu al talentului.

Îi analizasem și eu minuțios romanele pentru a încerca să le aflu secretele, apoi nutrisem ambicia de a stabili un contact cu el. Deși nu-mi făcusem speranțe în privința șanselor de a obține vreun răspuns, îi scrisesem de mai multe ori prin intermediul editurii din Franța și a agentului său din Statele Unite. Îi trimisesem, de asemenea, și manuscrisul meu.

Apoi, acum 10 zile, în newsletterul expediat de site-ul oficial al insulei Beaumont, am reperat o ofertă de angajare. *Trandafirul stacojiu*, micuță librărie de pe insulă, căuta un angajat. Candidasem pentru post direct la librărie, printr-un e-mail, și, chiar în aceeași zi, Grégoire Audibert, patronul, mă apelase prin FaceTime pentru a mă anunța că mă angajează. Postul era valabil trei luni. Salariul nu era grozav, dar Audibert îmi asigura cazare și două mese pe zi la *Fort de Café*, unul dintre restaurantele din piața centrală.

Eram încântat că obținusem această slujbă care, din câte îmi dăduse de înțeles librarul, îmi va lăsa timp pentru a scrie într-un cadru propice inspirației. Și care, eram sigur, îmi va da ocazia să-l întâlnesc pe Nathan Fawles.

3.

O manevră a căpitanului încetini viteza velierului.

— Pământ drept în față! strigă el, arătând cu bărbia spre silueta insulei care se profila la orizont.

Situată la trei sferturi de oră de mers cu vaporașul de coastele vareze, insula Beaumont avea forma unui croasant. Un arc de cerc de vreo 15 kilometri lungime pe 6 lățime. Era prezentată mereu ca o oază sălbatică și

ocrotită. Una dintre perlele Mediteranei unde alternau golfurile cu ape turcoaz, maluri abrupte, păduri de pini și plaje cu nisip fin. Coasta de Azur eternă, fără turiști, poluare și beton.

În ultimele 10 zile avusesem timp să studiez documentația pe care reușisem să-o găsesc despre insulă. Începând din 1955, Beaumont aparținea unei discrete familii de industriași italieni, familia Gallinari, care, la începutul anilor 1960, investise sume fabuloase în amenajarea ei, realizând importante lucrări de aducție a apei și de terasament și creând *ex nihilo* unul dintre primele porturi de agrement de pe coastă.

De-a lungul anilor, dezvoltarea insulei continuase după o linie clară: să nu sacrifice niciodată fericirea locuitorilor săi pe altarul unei pretinse modernități. Iar pentru insulari, amenințările aveau două fețe bine-cunoscute: speculanții și turiștii.

Pentru a limita construcțiile, Consiliul insulei adoptase o regulă simplă care consta în a îngheța numărul total al contoarelor de apă. O strategie copiată după ceea ce făcuse mult timp orașelul Bolinas din California. Rezultatul: de 30 de ani, populația rămânea în jur de 1 500 de suflete. Nu exista agenție imobiliară în Beaumont: o parte a bunurilor se transmitea din familie în familie și restul prin cooptare. Cât despre turism, el era înfrânat printr-un control vigilant al legăturilor cu continentul. Atât în plin sezon, cât și în toiu iernii, o singură navetă — fâmosul *Temerar*, care era numit în mod abuziv feribot — efectua doar trei curse dus-întors pe zi, și niciuna în plus, la orele 8, 12:30 și 19, de la ambarcaderul din Beaumont spre cel din Saint-Julien-les-Roses. Totul se făcea ca pe vremuri:

fără rezervare prealabilă și acordându-se întotdeauna prioritate localnicilor.

Ca să fiu mai exact, Beaumont nu era ostilă turiștilor, dar nu era nimic prevăzut pentru ei. Insula număra cu totul trei cafenele, două restaurante și un pub. Nu exista hotel, și închirierile la localnici erau rare. Dar cu cât oamenii erau mai descurajați să vină aici, cu atât locul devinea mai misterios și mai apreciat. Alături de populația locală, care trăea pe insulă tot timpul anului, mai erau niște rezidenți bogăți care aveau aici case de vacanță. De-a lungul anilor, industriași și câțiva artiști se entuziasmaseră pentru acest cadru sic, bucolic și liniștit. Patronul unei firme high-tech și două-trei persoane importante din industria viticolă reușiseră să cumpere niște vile. Dar, indiferent de nivelul de notorietate sau de bogăție, toată lumea era discretă. Comunitatea n-avea nimic împotriva să asimileze noi membri, cu o condiție: să accepte valorile care guvernaseră dintotdeauna sufletul insulei Beaumont. De altfel, nou-veniții se arătau adesea cei mai înverșunați apărători ai insulei lor de adoptie.

Această conviețuire suscita multe critici — ba chiar îl exaspera pe cei care erau excluși. La începutul anilor '80, guvernul socialist vrusese să cumpere Beaumont — oficial pentru a o clasa ca zonă protejată, în realitate, pentru a pune capăt statutului derogatoriu al insulei. Urmase un protest general, iar guvernul fusese nevoit să bată în retragere. De atunci, Administrația se resemnase: Insula Beaumont era un loc special. La câteva sute de metri de coastele Departamentului Var, exista un paradis scăldat de ape cristaline. O părticică din Franța care nu era tocmai Franța.

Odată ajuns pe uscat, mi-am târât valiza pe dalele debarcaderului. Portul de agrement nu era foarte mare, dar era bine amenajat, animat și plin de farmec. Orășelul se întindea în jurul golfului, cam în stilul unui amfiteatr: rânduri de case colorate care străluceau sub cerul metalic. Strălucirea și dispunerea lor îmi amintea de insula grecească Hydra pe care o vizitasem în adolescență cu părintii, dar imediat după aceea, plimbându-mă pe îngustele străduțe în pantă, eram în Italia anilor 1960. Mai târziu, ajungând la înălțime, am zărit pentru prima dată plajele cu dunele lor albe și m-am gândit la întinderile nisipoase din Massachusetts. La acest prim contact cu Beaumont — în vreme ce roțiile valizei mele răsunau pe pavajul arterelor care duceau în centrul orașului —, am înțeles că singularitatea și magia insulei țineau tocmai de acest agregat imperceptibil. Beaumont era un loc cameleonic, o așezare unică, inclasabilă, astfel că încercarea de a-l analiza ori explica era zadarnică.

Am ajuns rapid în piața centrală. Cu aspectul său de sat provensal, locul părea de data aceasta ieșit dintr-un roman de Giono. Piața Martirilor era centrul nevralgic al insulei Beaumont. O esplanadă umbroasă, dominată de un turn cu ceas, un monument comemorativ, o fântână arteziană muzicală și un teren pentru jocul cu bile.

Sub umbrarele de viață-de-vie, unul lângă altul, se aflau cele două restaurante ale insulei: *Un Saint Jean Hiver*³ și *Fort de Café*. La terasa celui din urmă, am descoperit chipul uscățiv al lui Grégoire Audibert, care-și termina porția de

³ Joc de cuvinte fonetic cu trimitere la *Un singe en hiver* („O maimuță în iarnă”), roman de Antoine Blondin, ecranizat în 1962. (N.t.)

anghinare în sos de piper. Avea o infățișare de învățător de altădată: barbișon grizonant, vestă și haină lungă din înșifonat.

Librarul m-a recunoscut și el și, ca un mare domn, m-a invitat la masa lui, oferindu-mi o limonadă de parcă aș fi avut 12 ani.

— Prefer să vă previn din start: închid librăria la sfârșitul anului, mă anunță el fără menajamente.

— Cum aşa?

— Åsta-i și motivul pentru care am nevoie de un angajat: să facă ordine printre cărți, un pic de contabilitate și inventarul final.

— Puneți lacătul pe ușă?

Dădu din cap, adunând cu pâine un rest de ulei de măslini.

— Dar de ce?

— Nu mai e rentabilă. Activitatea mea a scăzut în continuu de-a lungul anilor și n-o să fie mai bine în viitor. În sfârșit, știți cum stă treaba: puterile publice îi lasă bine mersi să prospere pe giganții de pe Net care nu-și plătesc impozitele în Franța.

Librarul oftă, rămase gânditor câteva secunde, apoi adăugă pe jumătate fatalist, pe jumătate provocator:

— Și apoi, să fim realiști: de ce să te mai obosești să vii într-o librărie când poti să-ți comanzi o carte din trei clickuri pe iPhone!

— Pentru o mulțime de motive! Ați încercat să găsiți un cumpărător?

Audibert ridică din umeri.

— Nu interesează pe nimeni. Astăzi, nimic nu este mai puțin rentabil decât cartea. Librăria mea nu este prima care se încide și nu va fi nici ultima.